

Onderwerp Pilot bewegen voor kinderen, evaluatie

Steller M de Wijk

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 69 83 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 4443018

Datum 14 AUG 2014 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Graag informeren wij u over de voortgang van de aanpak 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond'. Een jaar geleden bent u ook over de voortgang bericht (OS 13.3691190) en toen hebben we toegezegd u in het voorjaar van 2014 opnieuw te informeren.

De resultaten in de drie pilotwijken (Lewenborg, Hoogkerk en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk) zijn positief. Op basis daarvan stellen we voor door te gaan met de aanpak en deze uit te breiden naar scholen in de wijken Vinkhuizen, Oosterparkwijk en Beijum. Deze uitbreiding is conform de planning en de afspraken met het rijk en is financieel gedekt (OS.12.3149307).

Aanleiding en doel/achtergronden

Al sinds 2006 stimuleren we met Bslim de Groningse jeugd om meer te sporten en te bewegen. Op basis van de opgedane ervaringen stellen we ons beleid regelmatig bij. De aanpak 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond' is hiervan een voorbeeld. De aanpak is dus voortgekomen uit de ervaringen met Bslim. In bijlage 1 vindt u de evaluatie Bslim 2013.

Uit meerdere evaluatiemomenten bleek dat de meeste kinderen (4-12 jaar) bereikt worden met de binnenschoolse sportactiviteiten. Hoe goed het naschoolse aanbod ook is, het houdt een vrijblijvend karakter en we bereiken vooral kinderen die al sportminded zijn. Om alle kinderen te bereiken, hebben we de focus verschoven naar meer binnenschools aanbod, en daarbij ingezet op hoge kwaliteit, met een sterke verbinding naar een laagdrempelig naschools beweegaanbod. Dit heeft geresulteerd in de aanpak 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond'.

Het basisonderwijs en de gemeente werken in de aanpak 'Bewegen voor kinderen' zowel inhoudelijk als financieel nauw samen. Bij de start van de pilot in Hoogkerk, Lewenborg en Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk in september 2013 is een convenant ondertekend om de samenwerking tussen de partners te bekrachtigen.

Brede vakdocenten sport: combinatiefunctionarissen

In februari 2013 is de aanpak 'Bewegen voor kinderen' vastgesteld en is besloten jaarlijks 148.000 euro in te zetten voor de periode 2013-2016, vanuit de rijksregeling combinatiefuncties¹.

Met deze rijks gelden wordt een intensieve inzet van brede vakdocenten bewegingsonderwijs gerealiseerd. Een 'brede vakdocent' is een bevoegd vakdocent lichamelijke opvoeding, die zowel binnenschools als buitenschools lestaaken heeft. Vanuit zijn functie legt de brede vakdocent goede verbindingen tussen onderwijs en de wijk (sportverenigingen, opvang, jeugdwerk). Hij/zij wordt gezien als de beweegspecialist in het team en in de wijk.

In de aanpak 'Bewegen voor kinderen' geeft de brede vakdocent niet één maar twee lessen binnenschools gym per week aan elke groep. Op veel scholen in Groningen wordt slechts één van de twee uur gym door een vakdocent verzorgd, of worden beide uren door een groepsleerkracht gegeven. De uitvoering van 'Bewegen voor kinderen' betekent een grote kwaliteitsslag voor het bewegingsonderwijs.

Uitkomsten monitoring

Onze samenwerkingspartner HIS (Hanze Instituut voor Sportstudies) heeft de pilots in de eerste drie wijken (Hoogkerk, Lewenborg en Selwerd-Paddepoel-Tuinwijk) gemonitord. De resultaten zijn positief. In bijlage 2 vindt u de monitoringsrapportage van het HIS.

Professionals geven aan dat de verdubbeling van het aantal contactmomenten tussen leerlingen en vakdocent de belangrijkste succesfactor is van 'Bewegen voor kinderen'. Dit vermoeden wordt gestaafd door de conclusies uit het monitoringsonderzoek van de Hanzehogeschool: 2 uur inzet vakdocent betekent niet alleen een gegarandeerd hoog niveau van het binnen- en buitenschools aanbod, maar het blijkt dat er ook meer binding, betrokkenheid en signalering ontstaan. De vakdocent is veel meer dan voorheen het vaste

---

¹ Vanaf 2008 keert het rijk middelen uit voor combinatiefuncties in de sport. Voorwaarde is cofinanciering (60%) door een belanghebbende partij en 40% door het rijk, op basis van een mbo-inschaling. In het project 'Bewegen voor Kinderen: slim, fit en gezond', komt de cofinanciering van het onderwijs, door de inzet van vakleerkrachten. Deze cofinanciering in natura is goedgekeurd door het rijk.

gezicht, de vraagbaak, de adviseur. Kortom de beweegspecialist in de wijk en op school.

Vervolg

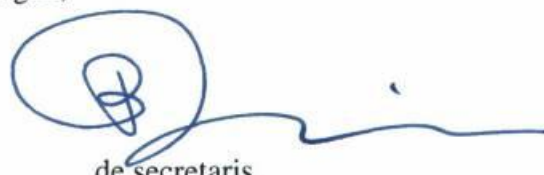
De komende twee jaren bouwen we de aanpak 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond' verder uit. Het streven is de aanpak stadsbreed in te voeren, omdat preventie van bewegingsarmoede in elke wijk een belangrijk thema is. Uit recent onderzoek van het Mulierinstituut is gebleken dat kinderen in de leeftijdsgroep 10-12 jaar over de hele linie minder motorisch vaardig zijn dan twintig jaar geleden en dat is een zorgelijk ontwikkeling. Om het tij te keren, is bewegingsstimulering van groot belang, met daarbij aandacht voor ouderbetrokkenheid, professionele samenwerking, het betrekken van sportverenigingen en een uitdagende en veilige inrichting van de openbare ruimte. Dat laatste is van groot belang, omdat buitenspelen en buiten sporten weer 'gewoon' moet worden. Ook past dit goed in de ambitie van 'De bewegende stad'(OS 13.4093798).

In 2016 ontvangt u, op basis van de resultaten en de ontwikkelingen vanuit het rijk, een voorstel over invulling van de jeugdsportstimulering vanaf 2017. De hiervoor genoemde componenten zullen daarin verwerkt zijn.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. P.J.L.M. (Peter) Teesink

Monitoring van de pilots: *'Meer bewegen voor kinderen'*

Pilots: Meer bewegen voor kinderen

Aanleiding van het monitor-onderzoek

De gemeente Groningen wil samen met de schoolbesturen basisschoolleerlingen meer en beter laten bewegen. Dit doel willen zij bereiken door de kwaliteit van het bewegingsonderwijs en het buitenschools sport- en beweegaanbod te verbeteren. Daartoe startten in september 2013 drie pilotprojecten 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond' in drie Groningse wijken: Hoogkerk, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Lewenborg.

De pilots behelzen de inzet van brede vakdocenten binnen het bewegingsonderwijs in combinatie met inzet en de operationele verantwoordelijkheid van deze brede vakdocenten voor het buitenschoolse sportstimuleringsbeleid en –aanbod.

De Gemeente Groningen heeft het Instituut voor Sportstudies van de Hanzehogeschool Groningen gevraagd de veranderingen in de pilotwijken te monitoren en de ervaringen van de betrokkenen in kaart te brengen.

De probleemstelling was daarmee als volgt: *"De gemeente Groningen heeft drie pilotprojecten 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond', in gang gezet in de wijken Hoogkerk, Selwerd/Paddepoel/Tuinwijk en Lewenborg. De gemeente wil graag inzicht krijgen in de manier waarop de pilots in de praktijk vorm hebben gekregen en welke ervaringen professionals, scholen en direct betrokkenen hebben met de nieuwe werkwijze."*

In deze publicatie worden de belangrijkste bevindingen en adviezen uiteengezet.

Aanpak van het onderzoek

Voor dit monitoronderzoek is gebruikt gemaakt van de volgende instrumenten:

1. Tien *topic-interviews* met:
  - Opdrachtgevers (OCSW, O2G2, VCOG)
  - Directeuren (1 per wijk)
  - Brede vakdocenten (1 à 2 /wijk)
2. *Groepsinterviews* met leerlingen (3 tot 4 leerlingen per interview) op één school per wijk.
3. *Vragenlijsten* (geïnitieerd door OCSW, uitgewerkt door het HIS).
4. *Slotbijeenkomst met enkele direct betrokkenen*
5. *Digitale vragenlijsten* In groep 5 t/m 8 (n = 924) (onderdeel van onderzoek naar de kwantiteit van bewegen)
  - Lewenborg
  - SPT
  - (Hoogkerk valt buiten de afspraken rondom deelonderzoek 3)

Het beeld van de pilots

In de drie pilotwijken zijn over het algemeen daadwerkelijk brede vakdocenten ingezet conform de gemaakte afspraken. De pilot verloopt organisatorisch conform de gemaakte afspraken.

Organisatie en daadwerkelijke inzet brede vakdocenten

- Hoogkerk:
  - 2 vd 3 scholen doen daadwerkelijk mee (2+2)
  - Geen studenten sportteam
- SPT
  - Alle 3 scholen doen daadwerkelijk mee (2+2)
  - Brede vakdocenten vormen steeds meer een wijkteam
  - Er is een nauwe samenwerking met de verenigingscoach
  - Studenten sportteam Sportstudies actief
- Lewenborg
  - 4 van de 5 scholen doen mee, 1 school = opleidingsschool Alfa-college
  - Grote wijk; eigenlijk 1 wijk met 3 scholen + 2 aparte gebieden met elk 1 school
  - Studenten sportteam Sportstudies actief
  - Erg veel ander sportprofessionals naast de brede vakdocenten actief. Hierdoor is er geen eenduidig team van brede vakdocenten.

De pilot verloopt over het algemeen in goede orde. Op een klein deel vd scholen is op uitvoeringsniveau weinig veranderd ten opzichte van vorig jaar omdat 2+2 daar al voor groot deel gerealiseerd werd. Bslim en de pilot lopen (te?) veel door elkaar, mede daardoor worden mogelijke veranderingen niet goed zichtbaar.

De doelgroep; sportdeelname en bereik van de pilot

Voordat we inzoomen op de effecten van de pilot, werpen we een blik op de sportdeelname in drie Bslim-wijken. In Indische Buurt/De Hoogte, SPT en Lewenborg zijn vragenlijsten afgenomen onder basisschoolleerlingen. Hieruit blijkt dat 82% van de ondervraagde kinderen aan sport doet, 73% is lid van een vereniging en 41% neemt deel aan naschoolse activiteiten. Van de kinderen die meedoen aan naschoolse activiteiten, geeft bijna de helft aan één keer per maand mee te doen, 14% neemt twee keer per week of vaker deel aan naschoolse activiteiten.

De landelijke sportdeelname (minimaal 40 x per jaar) van kinderen van zes tot elf jaar ligt al jaren rond de 84% (Sportdeelname 2013, Collart & Pulles) evenals als het percentage kinderen in deze leeftijd dat lid is van een sportvereniging (85%). Van de drie Bslim-wijken die centraal staan in het longitudinale monitoronderzoek van het Instituut voor Sportstudies naar sportdeelname, zijn er twee wijken een pilotwijk (Lewenborg en het Bslim-gebied Selwerd, Paddenpoel en tuinwijk). In deze twee wijken ligt de sportdeelname beduidend lager dan het landelijk gemiddelde.

Bereik van de pilot: het binnenschoolse aanbod

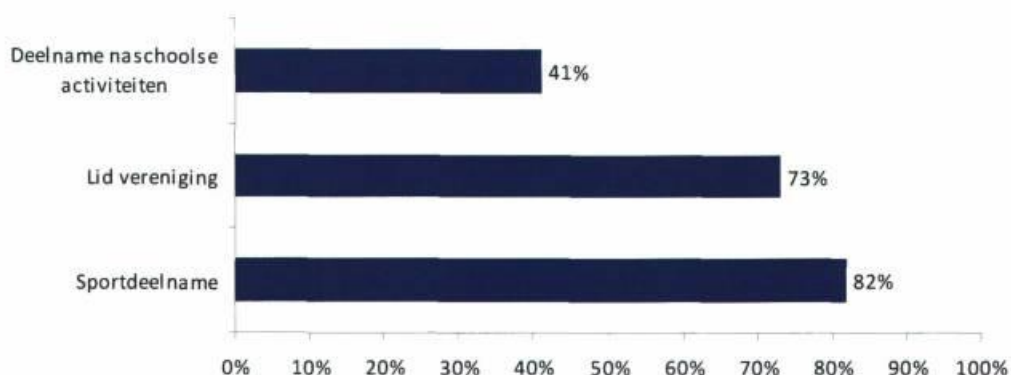
Met de pilot is sterk ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs. Het streven is dat alle kinderen vanaf groep 3 twee keer per week gymles krijgen, waarvan minimaal één keer in de week gegeven door een brede vakdocent. Het andere uur kan eventueel gegeven worden door een groepsleerkracht. Onderdeel van de pilot is een scholing van groepsleerkrachten.

Op sommige scholen is met de komst van de pilot een hele verandering gerealiseerd op dit gebied; zij zijn van nul uur bewegingsonderwijs door een brede vakdocent naar twee uur gegaan, terwijl op andere scholen nauwelijks iets is veranderd. Daar werd voor de pilot ook al twee keer per week gymles gegeven door een vakdocent.

Uit de interviews met de professionals komt duidelijk naar voren dat men de sterke inzet op het binnenschoolse aanbod een groot pluspunt vindt van de pilot. Binnenschools bereik je namelijk alle leerlingen, terwijl de indruk bestaat dat de inactieve kinderen met het naschoolse aanbod niet altijd even goed bereikt worden. Deze indruk lijkt ook uit de sportdeelnamevragenlijst bevestigd te worden. Het zijn juist de kinderen die niet sporten die veelal niet meedoen aan het buitenschoolse aanbod.

Mening van de kinderen

De ondervraagde kinderen zien vaak de meerwaarde in van bewegingsonderwijs door een vakdocent. Leerlingen geven bijvoorbeeld aan dat brede vakdocenten professioneler zijn, dat zij een leukere en sportievere lesinhoud verzorgen, dat er meer wordt bewogen in de lessen, dat de kwaliteit van lesgeven beter is, dat er meer structuur is in de lessen en dat er duidelijkere regels zijn. Tevens wordt aangegeven dat er meer variatie is in lesinhoud en dat er meer sprake is van differentiatie, zodat elke leerling op zijn of haar eigen niveau mee kan draaien. Ook zeggen leerlingen dat de brede vakdocent fitter en vakkundiger overkomt op de leerlingen en daarmee een voorbeeldrol vervult.

Opmerkelijke bevindingen

“Inactieve kinderen gaan beduidend minder vaak naar het naschoolse aanbod dan actieve kinderen.”

Het effect op brede vakdocenten

Naast het feit dat alle kinderen worden bereikt en de kinderen ook duidelijke verschillen benoemen met de 'gewone groepsleerkracht', zien sommige vakdocenten er ook persoonlijke winst in. Zij hebben meer plezier gekregen in hun werk, zij werken nu op één school in plaats van op meerdere scholen en zijn daardoor meer onderdeel van het schoolteam geworden. Ook ervaren zij de samenwerking met collega's van andere scholen vaak als zeer positief.

Bereik van de pilot: het naschoolse aanbod

De pilot behelst, naast de sterke inzet op het (kwaliteit van het) binnenschoolse aanbod, ook het aanbieden van naschools sportaanbod. Het streven is om ieder kind 2x per week naschools aanbod te bieden. Of het daarbij erom gaat om het aanbod of om het feit dat zoveel mogelijk kinderen twee per week naschools sporten en/of bewegen wordt verschillend geïnterpreteerd.

Uit de schriftelijke vragenlijst blijkt dat 27% van de kinderen in de drie Bslim-wijken geen lid is van een sportvereniging en 18% geeft aan helemaal niet te sporten. De vraag is of deze inactieve kinderen door de pilot wel worden bereikt. Nemen zij deel aan het naschoolse aanbod en stromen zij misschien van daaruit zelfs wel door naar een sportvereniging?

Uit de interviews bleek al dat de indruk bestond dat de inactieve kinderen door middel van het naschoolse aanbod maar beperkt bereikt worden. Dit blijkt ook uit de cijfers: inactieve kinderen (kinderen die zeggen niet te sporten en geen lid te zijn van een sportvereniging) gaan significant minder vaak naar het naschoolse aanbod. Uit de figuur hiernaast blijkt dat van de niet-sporters, 68% nooit naar naschoolse activiteiten gaat.

Wanneer we vervolgens kijken naar het streven van de pilot, namelijk 2x per week buitenschools aanbod, dan haalt slechts 6% deze norm.

De drietrapsraket, oftewel de kinderen via de binnenschoolse gymlessen naar het naschoolse aanbod krijgen en vervolgens laten doorstromen naar verenigingen, wordt door sommige geïnterviewde professionals genoemd als doelstelling van de pilot, anderen hebben het helemaal niet over toeleiding naar verenigingen en zijn hier in hun werk dan ook minder mee bezig. Als we bovenstaande cijfers in ogenschouw nemen, dan lijkt het er op dat deze drietrapsraket in deze wijken niet werkt. Het zijn vooral de kinderen die al lid zijn van een vereniging, die deelnemen aan het naschoolse aanbod. Uit de interviews met kinderen in de wijken blijkt ook dat slechts een enkeling vanuit het buitenschoolse aanbod lid wordt van een vereniging.

Factoren die van invloed zijn op de sportparticipatie

Stimuleren deelname naschools aanbod

Wat maakt nu dat kinderen wel of niet deelnemen aan naschoolse activiteiten? Dat is lastig te zeggen. Uit het onderzoek komen echter wel twee punten naar voren die cruciaal blijken te zijn voor deelname aan het naschoolse aanbod:

1. Afstand tot de accommodatie

De afstand tot de accommodatie lijkt een belangrijke voorspeller te zijn voor deelname aan naschoolse activiteiten. Als deze activiteiten vlakbij de school plaatsvinden, lijken er meer leerlingen naar toe te gaan. Uit de leerling interviews op de Bisschop Beckerschool blijkt bijvoorbeeld dat het voor veel leerlingen een probleem is dat de activiteiten (te) ver weg zijn.

2. Stimulans door brede vakdocent

De geïnterviewde leerlingen benadrukken dat de brede vakdocent de leerlingen, in tegenstelling tot voorgaande jaren, actief op de hoogte houdt van het naschoolse aanbod. Hierdoor gaan meer leerlingen naar het buitenschoolse aanbod.

Uit de interviews met leerlingen blijkt tevens dat de brede vakdocent in de rol van sportdocent bij de activiteiten niet doorslaggevend is om wel of niet naar de naschoolse activiteiten te gaan. Betrokkenheid en deels aanwezigheid rondom de activiteiten wordt wel op prijs gesteld.

Uit de resultaten van het vragenlijstonderzoek van deze monitoring blijkt dat juist op de school waar

geen brede vakdocent actief is het minst vaak inactieve kinderen naar naschoolse activiteiten gaan.

Andere factoren

Andere factoren die mee lijken te spelen bij het wel of niet naar naschoolse activiteiten gaan, zijn;

- **sociale cohesie** (sommige kinderen voelen zich niet op hun plek of liggen sociaal niet lekker in de groep),
- het eventuele **prijkaartje** dat aan een activiteit hangt en de mate van 'kinderachtigheid' van het buitenschools aanbod.

Uit de interviews met de leerlingen blijkt dat kinderen vanaf groep 7 de naschoolse activiteiten minder leuk vinden en vaker als kinderachtig beoordelen (dit geldt vooral voor Hoogkerk en Lewenberg). Uit de analyses komt echter naar voren dat leeftijd, en ook geslacht, niet van invloed zijn op deelname aan naschoolse activiteiten. Wel doen jongere kinderen significant vaker (dus meerdere keren per maand/week) mee aan naschoolse activiteiten.

Kinderen die de gymles leuk vinden doen ook vaker mee aan naschoolse activiteiten, evenals kinderen die vaker buitenspelen. Er is geen relatie tussen vaak tv-kijken of achter de computer zitten en deelname aan naschoolse activiteiten gevonden in dit onderzoek. Wel zitten kinderen die veel achter de computer zitten ook veel voor de tv, maar opmerkelijk genoeg is er dus geen relatie met deelname aan naschoolse activiteiten.

Adviezen voor nieuwe pilots en de bestaande pilots

Houd vast aan het beoogde concept en de daarbij behorende organisatie.

De pilots liepen dit jaar in veel gevallen nog in combinatie met de organisatie die al bestond vanuit Bslim. Het is daardoor niet mogelijk nu al verstrekkende conclusies te trekken over het effect van de pilots. Een deel van de bevindingen is het gevolg van de gemengde situatie.

Uit dit onderzoek blijkt dat er wel degelijk indicaties zijn dat de gekozen opzet van brede vakdocenten die op wijkniveau samenwerken, een positieve impuls kan geven aan de resultaten van het sportstimuleringsbeleid in en rondom scholen. Scholen zijn de enige vindplaats waar alle kinderen worden bereikt. Dit is van cruciaal belang om inactieve leerlingen in beweging te krijgen.

Begin bij nieuwe pilots met een aanloophase met o-meting en gerichte training.

In de huidige opzet zijn effecten van de pilot nauwelijks toe te wijzen aan de pilot.

We adviseren om bij de start van nieuwe pilots, eerst een periode (bijvoorbeeld start zomer tot de herfstvakantie), de bestaande organisatie te laten doorlopen en daarbij de (nieuwe) brede vakdocenten voor te bereiden op hun taken middels gerichte training op het gebied van sportstimulering. Dit is tevens het gekijkte moment om (met de brede vakdocenten) een 0-meting uit te voeren.

Zorg voor heldere outcome-doelen en geef professionals daarbinnen ruimte.

De brede vakdocenten geven aan dat er onduidelijkheid is over wat nu precies wordt nagestreefd met het beleid van de pilots. Zij geven aan met verschillende takenlijstjes (op output-niveau) en opgaven geconfronteerd te worden die naar hun mening niet-consistent zijn met elkaar.

We adviseren om de outcome-doelstellingen te richten op een verhoging van de sportdeelname van inactieve kinderen en vervolgens de brede vakdocenten zelf de arrangements te laten ontwikkelen en organiseren waarmee ze dat binnen een afgesproken tijd realiseren. Randvoorwaarde is dat zij een vrije toegang hebben tot de accommodaties. Dit laatste is soms onvoldoende geregeld.

Zorg voor een werkbaar leerlingvolgsysteem.

Uit het onderzoek blijkt dat een deel van de leerlingen 'sport onder de radar.' hiermee bedoelen we dat sommige leerlingen sporten in organisatorische verbanden waar soms lastig zicht op te krijgen is. Zij sporten echter wel degelijk, ook al zijn zij niet lid van een sportvereniging! Het gaat hierbij om ongeorganiseerd sporten en sportief spelen op straat, sporten bij commerciële sportaanbieders en anders georganiseerde sportaanbieders (vaak verbonden aan nieuwe life style gebonden sporten).

Ontwikkel een Sport-Oriëntatie-Keuze programma (SOK) voor groep 7/8.

Het beleid is in de praktijk erg aanbod gericht. Uit de vragenlijst naar sportmotieven en -deelname van de leerlingen blijkt dat leerlingen, zeker in krachtwijken, vaak andere oriëntaties hebben waaruit deels andere sportbehoefte (vechtsporten, dans, life style sport) voorkomen. Daarnaast is op dit punt ook een verschil zichtbaar tussen kinderen die al actief sporten bij een vereniging en kinderen die niet sporten. We adviseren daarom om de niet-actieve (en de actieve) kinderen meer bewust te maken van hun motieven en voorkeuren en deze af te stemmen op keuzes binnen een divers keuze-aanbod. Nog een stap verder is deze (nog) inactieve leerlingen aan te zetten tot het zelf organiseren van hun keuze aanbod.

Lectoraat Sportwetenschap

Kenniswerkplaats – Stimuleren van Sport & Bewegen

Jim Lo-A-Njoe, MSc.
Marije Nanninga, MSc.

j.s.r.lo-a-njoe@pl.hanze.nl
m.nanninga@pl.hanze.nl

**Hanzehogeschool
Groningen**
University of Applied Sciences

Instituut voor Sportstudies

rapportage Bslim schooljaar 2012-2013
september 2013

stad.

Inleiding

Bslim, het sportieve en gezonde leefstijlproject van de gemeente Groningen, draait sinds 2006 in Groningen. Deze rapportage geeft een overzicht van de Bslimactiviteiten en resultaten in schooljaar 2012-2013 in de deelnemende wijken van Groningen. Dit wordt in perspectief gezet door de lopende ontwikkelingen te schetsen en vooruit te kijken naar de toekomst.

Doelstellingen en werkwijze

In acht aandachtsgebieden van Groningen zijn Bslimteams geformeerd met verschillende beweegprofessionals uit verschillende organisaties. Dit zijn de brede vakdocenten vanuit het onderwijs (4 fte), Bslim verenigingscoaches vanuit het Huis voor de Sport Groningen (4 fte) en de buurtsportwerkers vanuit de MJD (4 fte). In een aantal wijken worden deze aangevuld met studententeams of stagiairs van de sportopleidingen van het Hanze Instituut voor Sportstudies en het Alfa College. In principe zijn de teams zelfsturend en stellen zij jaarlijks gezamenlijke wijk-werkplannen en evaluaties op. Huis voor de Sport Groningen zorgt voor de overkoepelende coördinatie, het HIS ondersteunt een aantal wijken met onderzoek en advies over aanpak en werkwijze.

Binnen Bslim werken de verschillende organisaties samen aan de volgende doelstellingen:

1. Alle kinderen van 4 tot 12 jaar en jongeren tot 15 jaar die op het VMBO zitten stimuleren tot een actieve en gezonde leefstijl waarbij ze voldoen aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (NNGB) ;
2. Alle kinderen van 4 tot 12 jaar en jongeren tot 15 jaar die op het VMBO zitten de mogelijkheid bieden hun sportieve talenten te ontwikkelen en ontplooiën.

¹ De NNGB stelt dat kinderen/jongeren (jonger dan 18 jaar) dagelijks 60 minuten matig tot intensief moeten bewegen.

Resultaten en activiteiten

In de wijken is veel gebeurd. De opdracht aan de Bslimteams was om per wijk op vaste momenten, minimaal 3 wekelijkse laagdrempelige en aantrekkelijke sportmomenten te creëren die voor ieder toegankelijk zijn (sportinstuiven). Aan deze opdracht is voldaan. De Bslimteams hebben hier in hun wijken vaak een eigen unieke invulling aan gegeven.

Een korte samenvatting van de wijkrapportages die de Bslim professionals voor hun wijken hebben gemaakt is te vinden in de tabel. In de wijkrapportages beschrijven de professionals kritisch hun werkwijze, de resultaten en leerpunten voor hun eigen team. Dit is waardevolle informatie, zowel voor het beleid als voor de uitvoerende teams zelf. De tabel doet geen recht aan het gevarieerde aanbod en de achterliggende motieven waarom er in elke wijk dergelijke keuzes zijn gemaakt, maar geeft een indruk van het bereik van de activiteiten.

Toelichting op de activiteiten

1. Vast instuifmoment voor kinderen

Gemiddeld werden er per wijk wekelijks 6 tot 7 (gem. 6,2) vaste sportmomenten voor diverse leeftijdsgroepen van de basisschooljeugd georganiseerd. Op vaste tijdstippen, vaak direct na schooltijd en op vaste locaties. Daardoor weten ouders en kinderen goed waar zij aan toe zijn, praktisch en duidelijk.

2. Sportimpulsen aan kinderen

In totaal zijn er schoolseizoen 2012-2013 minimaal 33.756 sportimpulsen aan basisschooljeugd uitgedeeld door de professionals van Bslim in samenwerking met sportverenigingen. Dat betekent dat Bslim zeker 33.756 keer een kind in beweging heeft gebracht. Omdat niet bij alle activiteiten registraties zijn gemaakt, is het aantal sportimpulsen in werkelijkheid nog hoger.

Samengevat:

In alle Bslimwijken zijn er in totaal 71(!) vaste sportmomenten per week georganiseerd (21 voor jongeren, 50 voor basisschooljeugd) variërend van sportinstuiven, schoolsportclub-trainingen, MRT-trajecten tot voetbal, dans en gymnastiek. Ook waren er diverse éénmalige activiteiten, clinics met sportverenigingen, wijkcompetities en tijdelijke trainingen als voorbereiding op een evenement. Deze activiteiten werden onder schooltijd, in de pauzes of na schooltijd aangeboden en hebben in totaal meer dan 43.000 keer een kind of jongere in beweging gebracht

3. Minimaal aangeboden sporten

Het soort activiteiten was divers. Per wijk zijn er gemiddeld zeker 11 verschillende sporten in samenwerking met een sportvereniging aan bod gekomen. Daarnaast zijn ook binnen de sportinstuiven veel verschillende sporten en activiteiten aangeboden.

4. SchoolSportClub Bslim

De Bslim SchoolSportClub is een succesvolle, laagdrempelige manier om kinderen die het van huis uit niet meekrijgen, kennis te laten maken met de sportvereniging. Het is een samenwerking in de Bslimwijken tussen de scholen en verschillende sportverenigingen. De sportverenigingen verzorgen trainingen rondom de school, wedstrijden spelen zij dan op de accommodatie van de vereniging. De eerste Bslim SchoolSportClub, in SPT, is tot stand gekomen mede dankzij extra middelen uit het Nieuw Lokaal Akkoord. In het afgelopen schoolseizoen zijn 2 Bslim schoolsportverenigingen opgezet en zijn er in 3 wijken Bslim SchoolSportClubs in voorbereiding.

5. Vast instuifmoment voor jongeren

Voor de oudere leeftijdsgroep, jongeren 10-15 jaar, waren er gemiddeld 2 tot 3 (2,6) vaste sportactiviteiten per week, georganiseerd door de buurtsportwerkers van Bslim. Deze activiteiten waren vaak gekoppeld aan de VMBO-scholen. Bij deze leeftijdsgroep ging het vooral om de

activiteiten dans en (zaal)voetbal, maar er zijn ook verschillende kennismakingsactiviteiten met nieuwe sporten en sportverenigingen georganiseerd, vooral in samenwerking met het VMBO.

6. Sportimpulsen aan jongeren

Het aantal sportimpulsen onder jongeren over deze periode is minimaal 10.430. Met andere woorden, het buurtsportwerk van Bslim heeft samen met de sportverenigingen en het VMBO in Groningen in dit schooljaar ruim 10.000 keer een jongere in beweging gebracht.

7. MRT aanbod

Motorisch Remedial Teaching (MRT) zijn lessen waarin extra aandacht is voor kinderen die in het bewegen niet zo goed meekomen met hun leeftijdsgenoten. In 5 Bslimwijken wordt dit, in nauwe samenwerking met de scholen en studenten van de Hanze Hogeschool aangeboden, in 2 wijken is er een alternatief: club extra. Kinderen kunnen worden uitgenodigd voor MRT op basis van een motorische screening. Aan het eind van elke periode wordt de screening herhaald om voortgang te kunnen meten. Hieruit blijkt dat 90% van de kinderen het MRT traject met succes doorloopt. Uit een gestandaardiseerde test blijkt, dat alle kinderen succes ervaren en MRT erg leuk vinden. De grootte van succes is mede afhankelijk van hoe vaak kinderen/ouders hun 'huiswerk-oefeningen' doen. De persoonlijke begeleiding en aantrekkelijkheid van de lessen maken MRT populair.

Activiteit	Vaste instuif kinderen per week	Sport-impulsen aan kinderen	Minimaal aantal sporten	Bslim SchoolSport Club	Vaste instuif voor jongeren per week	Sport-impulsen aan jongeren	MRT-aanbod
Bslimwijk							
Hoogkerk	6	4333	14	in voorbereiding	3	1201	Ja
SPT	7	4680	10	ja, 4 sporten 70 leden	3	1515	Ja
Vinkhuizen	6	3335	6	Nee	3 + 3 op VMBO	2745	Ja
Zuid	3	2916	12	Nee	3	1659	nee
Beijum	5	7332	13	In voorbereiding	1	750	Alternatief: club extra
Oosterpark	4	1582	9	Nee			Alternatief: club extra
Indische buurt / de Hoogte	12	5318	11	Ja	2	560	Ja
Lewenborg	6	4260	11	In voorbereiding	3	2000	Ja
Totaal in Groningen	Per wijk gem. 6,2	Totaal 33.756	Per wijk gem. 10,8	2 draaiend 3 in voorber.	Per wijk gem. 2,6	Totaal 10.430	5 MRT 2 anders

Tabel 1: Activiteiten en resultaten van Bslim in seizoen 2012-2013

Ervaringen op de Bslim-werkvloer

■ De Bslim SchoolSportClub in SPT draaide het afgelopen schoolseizoen op volle toeren. Met vier sporten (en sportverenigingen) waar kinderen wekelijks op school voor kunnen trainen, aansluitend aan schooltijd. Inmiddels zijn er 70 kinderen lid. Zij trainen bij SchoolSportClub en spelen hun wedstrijden bij de 'moedervereniging'. Het gaat om judo, floorbal, basketbal, voetbal en meisjesvoetbal. De Bslim SchoolSportClub in SPT is gerealiseerd met extra geld, uit het Nieuw Lokaal Akkoord.

■ Overgewicht en bewegachterstanden zijn gevoelige thema's, merkte het Bslimteam van Hoogkerk. Niet iedereen was enthousiast om leerlingen tijdens een projectweek een eet- en beweegdagboekje te laten bijhouden. Uiteindelijk is er een MRT-aanbod van de grond gekomen, bedoeld voor kinderen met bewegachterstanden, van de grond. Positief is ook de hoge ouderbetrokkenheid in deze wijk. Veel ouders komen kijken bij trainingen van hun kind, regelen vervoer of willen het sportteam van hun kind coachen.

■ In Corpus Den Hoorn is in samenwerking met bewoners, organisaties, scholen, kinderopvang, de middenstand en Bslim een opmerkelijk leuk initiatief opgepakt. Een maand lang een kunstijsbaan midden in de wijk waar scholen en andere organisaties gratis van gebruik konden maken.

■ Het tussen de middag gym-project van Bslim in Vinkhuizen was een succes: een grote deelname en de betrokken scholen ervoeren dit project als heel wenselijk.

■ Unihockey, een vernieuwde vorm van zaalhockey met lichter materiaal, is de nieuwste trend in Beijum. Enkele goede introductielessen unihockey tijdens de gymlessen op school, aansluitend een naschools unihockeyaanbod en een

groot unihockeytoernooi voor alle groepen 7 en 8 in Beijum, zorgde ervoor dat unihockey erg populair werd onder de jeugd van Beijum. De kinderen spelen het nu vaak in de pauzes op het schoolplein. Het streven is om in samenwerking met unihockeyclub UFC en het Hanze Instituut voor Sportstudies unihockeyactiviteiten structureel onder te brengen in de Bslim Schoolsportvereniging in Beijum.

■ De sporttoernooien in de Oosterparkwijk samen met de basisscholen, waren een groot succes. Alle scholen deden mee en de kinderen ontmoetten elkaar allemaal in een goede sfeer. Het ging om o.a. het slagbaltoernooi, circulatievolleybaltoernooi en de survivaldagen.

■ De FC Groningen Buurtbattle, waarbij jongerenteams punten kunnen verdienen bij voetbalwedstrijden maar ook voor sociaal maatschappelijke activiteiten, en het KNVB straatvoetbaltoernooi waren dit jaar enkele van de vele mooie activiteiten die in de Indische Buurt/de Hoogte zijn opgezet. De deelname was groot en er waren veel positieve geluiden over deze activiteiten.

■ Lewenborg is in beweging. Het team functioneert goed, er gebeurt veel en het team staat open voor nieuwe ontwikkelingen, zoals het opzetten van een website en de methode 'scoren voor gezondheid' in samenwerking met FC Groningen. Wel blijkt het lastig om tussenschoolse pauzes in te vullen met beweegmomenten. Dat is ook de ervaring in andere Bslimwijken. De opkomst van het continuurooster, waarbij kinderen tussen de middag verplicht op school blijven maar de pauze korter wordt, is daar debet aan. Maar ook het ontbreken van kennis en vaardigheden bij de TMO-moeders om sport en beweegspellen te begeleiden, is een barrière om extra beweegmomenten tijdens de lunchpauzes te organiseren. Het team van Lewenborg zou een pannakooi of basketbalveldje bij de Kluisboom een aanwinst voor de wijk vinden.

Aanbevelingen vanuit de Bslimteams en de regiegroep Bslim.

De Bslimteams komen met verschillende aanbevelingen voor verbetering van de Bslimaanpak. Deze zijn voorgelegd aan de regiegroep Bslim. De onderstaande aanbevelingen worden meegenomen in de herbezinning rond Bslim, die voor dit voorjaar staat gepland. Overigens zijn niet alle aanbevelingen uit de Bslimteams overgenomen door de regiegroep Bslim, omdat het soms gaat om incidenten of persoonlijke knelpunten.

- Het meeste resultaat bereik je als de vakleerkracht zowel binnen schooltijd de gymlessen geeft, de kinderen ziet, draagvlak creëert, als ook het buitenschoolse aanbod verzorgt.
- Een herkenbaar gezicht is belangrijk voor ouders, kinderen, verenigingen en scholen, zodat ze weten waar ze terecht kunnen.
- Het naschools aanbod moet aansluiten aan schooltijd en vlakbij de scholen georganiseerd worden. Zo stimuleer je de opkomst.
- Focus meer op de groepen met achterstanden, zoals motorische achterstanden, overgewicht en ondergewicht. Ontwikkel hier een specifieke gezamenlijke aanpak voor.
- Belangrijke aanvullende doelstelling van Bslim zou moeten zijn: het stimuleren van een sportieve houding met sociaal gewenst gedrag en respect voor elkaar en de leidinggevende.
- Om kinderen te stimuleren in de lunchpauzes te bewegen, is het zinvol om dan beweegactiviteiten te organiseren. Wellicht kan de verantwoordelijkheid een beweegaanbod in de pauzes onderdeel worden van het takenpakket van de brede vakdocent.

Aanbevelingen vanuit het Hanze Instituut voor Sportstudies over Bslim

De afgelopen twee schoolseizoenen heeft het Hanze Instituut voor Sportstudies onderzoek gedaan en de Bslimteams met studententeams ondersteund. Onderzoek en ondersteuning vond plaats in de wijken SPT, Lewenborg en de Indische Buurt/De Hoogte. Naast extra activiteiten en wijkspecifieke leerpunten heeft dit ook een aantal wijkoverstijgende aanbevelingen opgeleverd. Hieronder een samenvatting van deze aanbevelingen.

- Zorg voor een passend zwemaanbod in de wijk, voor kinderen met en kinderen zonder diploma.
- Richt de activiteiten vooral op plezier van de kinderen.
- Communicatie binnen Bslim en naar de kinderen/ouders beter organiseren!
- Een 'sportportfolio' voor elk kind is veel werk, maar zorg in elk geval voor een 'teacherkit'
- Richt het activiteitsaanbod meer op doelgroepkinderen. Identificeer ze en pas aanbod daarop aan.
- Kijk ook buiten de traditionele sporten: free sports, skating, bike sports, vechtsporten en lifestyle-health gerelateerde sporten
- Project scoren voor gezondheid nog meer inbedden bij de basisscholen.
- Verbreed interventies naar gehele wijk (alle bewoners)
- Sociaal en pedagogische kracht van sport benutten (problematiek rond samenhang en jeugdoverlast)
- Scholen zouden op wijkniveau moeten werken aan kwalitatief hoogwaardig curriculum voor bewegingsonderwijs
- Het MRT-aanbod is waardevol, zorg voor het behoud daarvan.

Vooruitblik en ontwikkelingen

Er zijn momenteel verschillende ontwikkelingen gaande die raken aan Bslim. Om deze ontwikkelingen mee te nemen, hiervan te profiteren en effectiever en slagvaardiger te worden, zal Bslim qua doelen, organisatie en werkwijze opnieuw tegen het licht gehouden moeten worden. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Proefprojecten 'Bewegen voor Kinderen: slim, fit en gezond'. Komend schooljaar starten proefprojecten in drie Bslimwijken. Doel is een kwaliteitsimpuls en efficiëncyslag voor het bewegingsonderwijs en een verbetering van het binnen- en buitenschoolse beweegaanbod. Na schoolseizoen 2013-2014 volgt een stadsbrede implementatie van 'Bewegen voor Kinderen: slim, fit en gezond'.

- Gemeentelijke bezuinigingen en financiële koerswijzigingen hebben hun invloed op de slagkracht van de deelnemende organisaties (MJD, Huis voor de Sport, schoolbesturen), die hun inzet moeten herschikken. Dit heeft ook effect op het gemeentelijke beleid. Diverse beleidsuitgangspunten en thema's worden heroverwogen.

- Ontwikkeling naar de Nieuwe vensterschool. Dit proces loopt parallel aan 'Bewegen voor kinderen: slim, fit en gezond', wat mogelijk een voorbeeldproject kan zijn voor de inrichting en samenwerking rond de Nieuwe vensterschool.

- Aansluiting van gemeente Groningen bij Jeugd op Gezond Gewicht (JOGG) is een feit. Dit betekent een impuls voor sport, bewegen en een gezonde leefstijl in Groningen en een introductie in nieuwe methodieken rond bewegingsstimulering zoals 'social marketing' en het samenwerken met private partijen in de wijken.

- Op provinciaal niveau wordt steeds meer samengewerkt rond sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Onder de noemer 'Sportplein Groningen' worden de krachten gebundeld en het plan 'bewegingsonderwijs in Groningen' met een pilot in de Stad is hiervan een eerste tastbaar resultaat.

- Onderwijsagenda sport, bewegen en gezonde leefstijl. Op landelijk niveau wordt via deze agenda gestimuleerd dat het onderwijs zich meer gaat bezighouden met sport, bewegen en een gezonde leefstijl. Daarvoor komen op beperkte schaal middelen beschikbaar.

- Het voornemen van het rijk om in te zetten op kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het aantal uren bewegingsonderwijs op de basisscholen. Onduidelijk is nog, hoe dit vorm gaat krijgen. Wij volgen de ontwikkelingen op de voet.

Conclusie

Er is veel in beweging op het gebied van sport en bewegen in Groningen. De Bslimteams hebben het afgelopen schoolseizoen met veel enthousiasme, deskundigheid en betrokkenheid gewerkt aan een sportprogramma dat past bij de wijken en bij de kinderen die daar wonen. Uit de evaluaties blijkt, dat er een solide, substantieel en laagdrempelig sportaanbod is neergezet in de wijken voor de verschillende leeftijdsgroepen en interesses en voor kinderen met een achterstand in het bewegen. Ook zijn daarbij veel sportverenigingen betrokken en dat is goed nieuws. De meeste sportverenigingen zijn immers een goede, waardevolle ontmoetingsplaats voor kinderen, hebben een opvoedkundige waarde en bieden continuïteit in sport en bewegen.

Tegelijkertijd zijn er momenteel verschillende ontwikkelingen gaande rond sport en bewegen in Groningen. Deze ontwikkelingen raken en beïnvloeden elkaar. Het is de kunst om deze ontwikkelingen zo met elkaar te vervlechten, dat we tot één samenhangende en effectieve aanpak komen om kinderen in Groningen de beste kansen te geven om hun sportieve talenten te ontwikkelen en een actieve en gezonde leefstijl aan te nemen. Daar is de uitdaging waar we de komende periode met onze partners mee aan de slag gaan.

the *Journal of Health Politics, Policy and Law* is a leading journal in the field of health policy. The journal is published by the American Society of Health Economists and the American Society of Health Law and Ethics. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.

The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike. The journal is a multidisciplinary journal that covers a wide range of topics in the field of health policy, including health economics, health law, health ethics, and health politics. The journal is a leading journal in the field of health policy and is highly regarded by scholars and practitioners alike.